

ПРАВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Студент I курс, Гергана Драганова

Юридически факултет

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Резюме: Образованието е основен фактор за постигане на успехи, защото осигурява възможности за личностно израстване и професионална реализация, които не могат да бъдат заменени от материални придобивки. Все повече млади хора обаче избират лесния път към временни цели, пренебрегвайки значението на знанията и уменията, придобити чрез образование. Въпреки наличието на качествени висши училища в България, мнозина предпочитат да се обучават в чужбина, често без да се връщат, което ограничава развитието на страната.

Ключови думи: образование, успех, трудова реализация, образование в чужбина

THE RIGHT TO EDUCATION IN BULGARIA

Student Gergana Draganova

Faculty of Law

Plovdiv University "Paisii Hilendarski"

Abstract: Education is a fundamental factor for achieving success, as it provides opportunities for personal growth and professional realization that cannot be replaced by material benefits. However, more and more young people are taking the easy route to temporary goals, neglecting the importance of knowledge and skills gained through education. Despite the availability of quality universities in Bulgaria, many prefer to study abroad, often without returning, which limits the country's development.

Keywords: education, success, employment, education abroad

В наши дни все по-често се случва да попадаме на въпроса: „Образованието или парите са по-сигурният начин, за да успеем?“. Истината е, че всеки един от нас сам прави своя избор как да „употреби“ това, което му е предоставено, и дали ще успее да го съчетае по най-добрия начин със собствените си нужди.

Наблюдава се все по-голяма тенденция сред младото общество да оставя образованието на заден план и да се стреми към материалното. То загърбва това свое право, което му е осигурено с цел развитие на личността, отваряне на много нови и разнообразни врати към бъдещето, за да преследва някакви временни цели, обусловени от „лесния“ път към успеха. Често обаче този път, макар и примамливо сладък, се оказва лъжлив и води до загуби както в личностен план, така и в кариерата. Материалното може да се купи, но в живота има неща, за постигането, на които, парите не могат да помогнат и идва ред на натрупания опит и усилията, които сме полагали.

Едно от основните права на всеки човек е правото на образование. Това право е установено като такова още през 1948 г. във Всеобщата декларация за правата на човека. В член 26 от Декларацията е посочено, че всеки човек трябва да има право на образование, което да бъде безплатно, поне що се отнася до началното и основното образование. От това следва, че на нас хората ни е осигурена първата стъпка към дългия път на успеха, а именно да започнем да се обучаваме от ранна детска възраст. Налице е едно равенство между всички, които имат желание да започнат своето развитие, защото правото на образование е спрямо всички хора, то е едно всеобщо право.

За начален стадий на основното право на човешките индивиди да бъдат образовани, като пример може да бъде посочено предучилищното образование. То се осъществява още от ранна детска възраст в детските градини, като целта му е да подготви децата за постъпването им в първи клас чрез осигуряване на възпитание, социализиране и обучение. Преподавателите в градините се опитват да положат основите на учението у децата. По този начин ние от крехка възраст открояваме кое е важно в живота и как чрез учението в различни сфери опознаваме света около нас много повече.

В България училищното образование започва от 7-годишна възраст. Началният етап е от първи до четвърти клас, а прогимназиалният – от пети до седми клас. През този период учениците имат възможността да се запознаят с основите на образованието, да усвоят основните познания по предвидените предмети и да покажат своя потенциал, вследствие на който ще могат да преминат към следващото стъпало по стълбата на учението. Това следващо стъпало е средното образование, осъществяващо гимназиалния етап от осми до дванадесети клас. В резултат на този етап възпитаниците, освен че усвояват общообразователните учебни предмети, в хода на своето образование се учат как да се справят с различни житейски ситуации и се изграждат постепенно като личности. А в голяма част от средните училища в страната се придобива и професионално образование посредством различни профилиращи предмети. Тяхното предимство се състои в това, че учениците чрез изучаването на специалните предмети, свързани с дадена професионална сфера, могат по-лесно да се ориентират към това, което наистина им е интересно и с което ще желаят да се занимават за в бъдеще. Тези профилирани гимназии са един огромен плюс за обществото като цяло, защото чрез задълбочената подготовка, която предлагат, в края на обучението зрелостниците излизат като едни достойни бъдещи кадри, които ще могат да доразвият своя потенциал чрез постъпването във висши учебни заведения. Тук обаче с настъпването на момента, в който трябва да направят избора в кой университет е най-добре да развият възможностите си, идва и негативната тенденция, при която много от завършилите средното си образование лица се отказват да продължат своето учение. В повечето случаи причините за това не са само финансови, защото държавата все пак предлага при записването си в учебното заведение студентите да бъдат приети по държавна поръчка, която облекчава до голяма степен предвидената за обучението сума. Нежеланието на лицата за продължаване на образованието се корени и в това, че много от тях не виждат смисъл да учат още няколко години, след като могат да започнат да работят и да се развиват дори и без да им е необходимо образование. На думи звучи толкова добре и удобно. Завършваш средното си образование, намиращ си мечтаната работа или призвание, получаваш необходимите за теб и твоите нужди доходи и постепенно стигаш до върха на успешния живот. За жалост много от младите хора в нашата страна мислят по този начин, но не

осъзнават, че това е лъжливият път към успеха, защото по този начин, с това „развитие“, което смятат, че постигат, те остават на едно и също положение и не се забелязват признаци за надграждане на личността в кариерен план.

Реалността в България обаче е различна и често, когато работиш без завършено висше образование, не намираш високозаплатена работа и спектърът за развитие в определена сфера е много по-тесен и ограничен. Именно това е и голям проблем, който води до желание за напускане границите на страната и търсене на по-добър начин на живот в чужбина. Но дали можем да намерим по-приятна и задоволителна работа, повече шансове за развитие без образование в друга страна? Отговорът и тук ще бъде отрицателен, понеже често ние хората търсим проблема за нашето положение в някой друг – дали държава, дали хора или институции, които смятаме, че ни поставят граници и ни пречат да надграждаме себе си. Всъщност единствената сила на света, която е склонна да ни ограничи и да ни поставя пречки за развитие, сме самите ние. А както е казал античният философ Епиктет – „Само образованите хора са свободни“.

Както стана известно, някои хора не виждат смисъл в това да продължат обучението си, но все пак много млади хора се възползват от това свое право на висше образование и записват желаната от тях специалност, с която да се занимават в бъдеще. Тук обаче възниква един проблем, нашумял през годините, а именно това, че много българи решават да продължат своето обучение в чужбина. Страната ни предлага избор за развитие в близо 50 висши училища на територията си и изключително много възможности за реализация на целите ни, след като приключим обучението си в тях. И все пак много студенти желаят да запишат висше образование в чужбина пред това да останат и да се развиват в страната. Това е предизвикано от различни подбуди, като например твърдението, че в чужда страна получават по-висококачествено образование, по-голямо поле за изява и реализация, вярват, че там имат повече възможност да избират професии и специализация в дадена сфера. С подобен тип разсъждения много зрелостници напускат родината си и заминават да учат в чуждестранен университет, а след завършването си много от тях не се връщат в България и се установяват да живеят там. По този начин загърбваме страната си и правото на образование, което тя ни предоставя и предпочитаем да работим за чужда икономика и да развиваме социалното положение на чужда страна. Но България също ни дава поле за изява на нашите способности, тук също има изключително много възможности, които са ни предоставени, за да подпомогнат нашето професионално развитие. Университетите в страната ни също предоставят висококачествено образование, вследствие на което можем да намерим нашето призвание и да започнем реализацията в сферата, за която сме мечтали и сме се трудили усърдно през годините. На нас ни е предоставено изключителното право на образование с всичките му плюсове, което ако употребим правилно и положим нужните усилия, които се изискват от нас, ще можем да продължим да се развиваме и впоследствие да бъдем успешни в сферата, към която сме се насочили. С образованието, което получаваме, освен желаната професия ще реализираме и много други неща, като например да надградим нещо в нас или в работата си. По този начин ние, освен че задоволяваме нашите нужди и стремежа ни за по-добро бъдеще, помагаме и на страната ни да се развива както в икономическо, така и в социално отношение.

Изводът е, че макар пътят към успеха да е трънлив и обсипан с препятствия, неговото извървяване може да бъде постигнато, като най-добрият начин за това е да използваме

нашето образование и умения. Макар и бавно, това е сигурният начин за успех, защото този, който бърза и търси лесния начин за нещата, не стига далече и поставя себе си в една рамка, излизането от която често се оказва невъзможно. Образованието като основно право на всеки индивид от своя страна ни дава възможността да излезем от тази рамка и да превърнем огледалата в нашия живот в прозорци към света на възможностите и перспективата.